

PAPER DETAILS

TITLE: Küçük Degisim: Devrim Neden Tweet'lenmeyecek?

AUTHORS: Malcolm GLADWELL

PAGES: 190-199

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1337151>

KÜÇÜK DEĞİŞİM: DEVİRİM NEDEN TWEET'LENMEYECEK?*

Malcolm GLADWELL
Çev. Okan ŞEKER**

Gladwell, M. (2020). Küçük değişim: Devrim neden Tweet'lenmeyecek? (O. Şeker, çev.).
Etkileşim, 6, 190-199. doi: 10.32739/etkilesim.2020.6.81

*Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.
This study complies with research and publication ethics.*

* Bu yazı Malcolm Gladwell'in "Small Change: Why the Revolution Will Not Be Tweeted." başlıklı makalesinin çevirisidir. <https://www.newyorker.com/magazine/2010/10/04/small-change-malcolm-gladwell> adresinden 19 Haziran 2019 tarihinde alınmıştır.
Çeviri için yazarın ve kurumun izni bulunmaktadır.

1 Şubat 1960 Pazartesi günü öğleden sonra saat dört buçukta, dört üniversite öğrencisi Kuzey Carolina'daki Greensboro şehir merkezindeki Woolworth'de öğle yemeğine oturdu. Kuzey Carolina A.&T.'de bir mil kadar uzaktaki kolejde siyahi birinci sınıf öğrencileriydiler. O dört kişiden biri olan Ezell Blair, kadın garsona "Bir fincan kahve alabilir miyim?" dedi. Garson "Burada Zencilere hizmet vermiyoruz" diye yanıtladı.

Woolworth'ün öğle yemeği tezgâhı, altmış altı kişiyi ağırlayabilen L şeklindeki bir bard; koltuklar beyazlar içindi. Atıştırmalık bar ise siyahlara ayrılmıştı. Benmari'de¹ çalışan siyahi bir kadın, öğrencilere yaklaştı ve onları uyarmaya çalıştı: "Aptal gibi davranıyorsunuz, cahilce!" Hareket etmediler. Beş buçuk civarında, dükkânın ön kapıları kilitlendi. Dörtlü yine de hareket etmedi. Nihayet yan kapıdan ayrıldılar. Dışarıda *Greensboro Record*'tan bir fotoğrafçı da dâhil olmak üzere küçük bir kalabalık toplanmıştı. Öğrencilerden biri "Yarın A.&T. Koleji ile döneceğim" dedi.

Ertesi sabah, protesto, çoğu dördü ile aynı yataktan olan yirmi yedi erkek ve dört kadın ile büyüyerek başladı. Erkekler takım elbise giyip kravat takmışlardı. Öğrenciler ödevlerini beraberinde getirdiler. Tezgâhta otururken ödevlerine çalıştılar. Çarşamba günü, Greensboro'nun "Negro" Orta Öğretim

¹ Isıyla doğrudan temas etmeden, buhar aracılığıyla pişirme yöntemi, tezgâhı (çevirenin notu).

** Araştırma Görevlisi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi,
ookanseker@gmail.com, Orcid: 0000-0002-9027-8764

Okulu Dudley High'dan öğrenciler katıldı ve protestocuların sayısı seksene yükseldi. Perşembe günü, protestocuların sayısı North Carolina Üniversitesi Greensboro Kampüsü'nden üç beyaz kadın da dâhil olmak üzere üç yüz kişiye ulaştı. Cumartesi günü oturma eylemi altı yüz kişiyle gerçekleşti. İnsanlar so-kağa döküldü. Beyaz genç-yaslılar Konfederasyon bayrakları salladı. İçlerinden biri kestane fişeği attı. Öğle vaktinde A.&T. Futbol Takımı geldi. Beyaz öğrencilerden biri "İşte yıkım ekibi geliyor" diye bağırdı.²

Ertesi Pazartesi günü, oturma eylemleri yirmi beş mil uzaklıktaki Winston-Salem ve elli mil uzaklıktaki Durham'a yayıldı. Bundan sonraki gün, Charlotte'taki Fayetteville Eyalet Öğretmen Koleji ve Johnson C. Smith Koleji'ndeki, ardından Çarşamba günü Raleigh'deki St. Augustine's Koleji ve Shaw Üniversitesi'ndeki öğrenciler katıldı. Perşembe ve Cuma günü, protestolar eyalet sınırını geçerek Güney Carolina Rock Hill'de, Virginia'da Hampton ve Portsmouth'da, Tennessee eyaletinde Chattanooga'da ortaya çıktı. Ayın sonunda, güney şeridi boyunca Teksas'a kadar batıya doğru oturma eylemleri gerçekleştirildi. Siyaset teorisyeni Michael Walzer, *Dissent* dergisinde "Her öğrenciye, oturmalarının ilk gününün kampüslerinde nasıl geçtiğini sordum", "Cevap her zaman aynıydı: ateş gibiydi, herkes katılmak istedi." Sonunda yetmiş bin öğrenci geldi. Binlerce kişi tutuklandı. Sayısız binlerce kişiyi de bu durum daha radikalleştirdi. Altmışlı yılların başlarında yaşanan bu olaylar, on yıl boyunca Güney'i içine alan bir sivil haklar savaşına dönüştü ve tüm bunlar e-posta, mesajlaşma, *Facebook* ya da *Twitter* olmadan gerçekleşti.

Bize söylendiğine göre dünya bir devrimin ortasında. Yeni sosyal medya araçları, sosyal aktivizmi yeniden icat etti. *Facebook* ve *Twitter* ve benzerleriyle, siyasi otorite ve popüler olan ile arasındaki geleneksel ilişki güçlendirilmiş olacak ki; güçsüzlerin iş birliği yapmalarını, koordine olmalarını ve kaygılarını dile getirmeyi kolaylaştırdı. Ülkelerinin komünist hükümetini protesto etmek için 2009 Baharında on bin protestocu Moldova sokaklarına çıktığında, eylem, göstericilerin bir araya gelmesini sağlayan araçtan dolayı *Twitter* Devrimi olarak adlandırıldı. Bundan birkaç ay sonra, öğrenci protestoları Tahran'ı sarstığında Dışişleri Bakanlığı, *Twitter*'in web sitesinin zamanlanmış bakımını askıya almasını istedi. Yönetim, gösterilerin zirvesinde böylesine kritik bir düzenleme aracının hizmet dışı kalmasını istemiyordu. Daha sonradan *Twitter*'in Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilmesini de isteyen eski bir ulusal güvenlik danışmanı olan Mark Pfeifle, "Twitter olmadan İran halkı özgürlük ve demokrasiyi savunmak için güçlenmiş ve kendinden emin olamaz" dedi. Aktivistler bir zamanlar nedenleriyle tanımlanırken, artık araçlarıyla tanımlanıyorlar. *Facebook* savaşı, değişimi zorlamak için çevrimiçi oluyor. "Sizler hepimiz için en iyi umutsunuz". Eski Dışişleri Bakanlığı yetkilisi olan James K. Glassman, *Facebook*, *A.T.&T.*, *Howcast*, *MTV* ve *Google*'in sponsor olduğu yakın tarihli bir konferansta siber eylemcilerden oluşan kalabalığa konuştu: "Facebook gibi siteler, ABD'ye

² Greensboro'nun oturma eylemine yönelik ifadeler, Miles Wolff'un "Lunch at the Five and Ten" (1970) adlı kitabından aktarılmaktadır (yazarın notu).

teröristlere karşı önemli bir rekabet avantajı sağlıyor.” dedi. “Bir süre önce, El Kaide ‘İnternet’te öğle yemeğimizi yiyor’ dedim. Artık durum böyle değil. El Kaide Web 1.0’da kaldı. İnternet şimdi etkileşim ve konuşma ile ilgilidir”.

Bunlar güçlü ve kafa karıştırıcı iddialar. İnternette kim tarafından kimin öğle yemeğinin yendiği neden önemli? *Facebook* sayfasında oturum açan insanlar hepimiz için en iyi umut mu? Moldova’nın sözde *Twitter* Devrimi’ne gelince, dijital evanjelizmi eleştirenlerin en ısrarcılarından biri olan Stanford’da çalışan Evgeny Morozov, *Twitter*’ın çok az *Twitter* hesabının bulunduğu Moldova’da yetersiz iç öneme sahip olduğuna dikkat çekiyor. Bu bir devrim gibi görünmüyor, en azından protestolar. *Washington Post*’ta Anne Applebaum’un önerdiği gibi hükümet tarafından bir bakıma pişirilip sahneye konan oyun gibiydi. (Romanya intikamcılığına dair paranoyak bir ülkede, protestocular Parlamento binasının üzerine bir Romanya bayrağı taşıdılar). Bu arada İran örneğinde ise gösterileri *tweet*’leyen insanların neredeyse tamamı Batı’daydı. Golnaz Esfandiari geçen yaz *Foreign Policy* dergisinde yazdı. “Basitçe söylemek gerekirse: İran’da *Twitter* Devrimi olmadı. Basitçe söylemek gerekirse: İran’da *Twitter* Devrimi yoktu”. Esfandiari devam etti: “İran’da sosyal medyanın rolünü savunan Andrew Sullivan gibi *blogger*’lar kadrosu durumu yanlış anladı. İran’daki insanlara ulaşamayan ya da ulaşma zahmetine girmeyen Batılı gazeteciler, sadece İngilizce *tweet*’leri #iranelection etiketiyle kaydirdi” diye yazdı. Her şeye rağmen, hiç kimse İran’daki protestoları organize etmeye çalışan insanların neden Farsça dışında bir dilde yazacaklarını merak etmiyor gibiydi.

Bu ihtişamın bir kısmı beklenmelidir. Yenilikçiler tekbenci³ olma eğilimindedirler. Çoğunlukla her bir gerçek ve deneyimi yeni modellerine sığdırmak isterler. Tarihçi Robert Darnton’ın yazdığı gibi, “Günümüz iletişim teknolojisinin harikaları geçmiş hakkında yanlış bir bilinç üretti-hatta iletişimin tarihinin olmadığı veya televizyon ve internet günlerinden önce dikkate alınması gereken önemli hiçbir şeyin olmadığı duygusunu”. Ancak burada, sosyal medyaya olan aşırı büyük coşku içinde işleyen başka bir şey daha var. Amerikan tarihindeki en olağanüstü toplumsal ayaklanma olaylarından birinden elli yıl sonra, aktivizmin ne olduğunu unutmuş gibiyiz.

Greensboro, altmışlı yılların başlarında, ırksal küstahlığın rutin olarak şiddet ile karşılandığı bir yerdi. Öğle yemeğinde ilk defa oturan dört öğrenci dehşete düştü. İçlerinden biri: “Biri arkamdan gelip ‘Bö!’ diye bağırırsa, sanırım o anda yerimden düşmüş olurdum” dedi. İlk gün, dükkânın müdürü, polis şefine haber verdi. O da derhal dükkâna iki memur gönderdi. Üçüncü gün, öğle yemeği tezgâhında beyaz sert bir çete ortaya çıktı ve göstericilerin arkasında gösterişli bir şekilde durup, “burr-head negro”⁴ diye uğursuz şekilde fısıldadı.

³ Solipsizm, öznel bilincinin gerçekliğini tek gerçeklik kabul eden, “Yalnız ben varım, benden başka her şey yalnızca benim tasarımımdır” görüşünü benimseyen felsefi terim (ç.n.).

⁴ Afrikalı genlere ait özel saç tipini belirtmek için kullanılan ırkçı söylem (ç.n.).

Yerel bir Ku Klux Klan lideri ortaya çıktı. Gerilim büyüdükçe Cumartesi günü birileri bomba tehdidiyle aradı ve dükkânın tamamı boşaltıldı.

Sivil haklar hareketlerinin başlangıç simgesi kampanyalarından bir diğeri olan 1964 tarihli Mississippi Özgürlük Yaz Projesi'nde tehlikeler daha belirlendi. Şiddetsiz Öğrenci Koordinasyon Komitesi, Özgürlük Okullarını idare etmek, siyah seçmenleri kayıt altına almak ve Güney'de sivil haklar konusundaki farkındalığı artırmak için büyük oranda beyazlardan oluşan gönüllülerin yüzlercesini Kuzey üyesi olarak aldı. "Hiç kimse yalnız bir yere gitmemeli, ama kesinlikle otomobille ve kesinlikle geceleri gitmemeli" dediler. Mississippi'ye ulaştıktan sonraki günlerde, üç gönüllü -Michael Schwerner, James Chaney ve Andrew Goodman- kaçırıldı ve öldürüldü, yazın geri kalanında otuz yedi tane siyahlara ait kilise ateşe verildi ve düzinelerce güvenli ev bombalandı; gönüllüler dövüldü, vuruldu, tutuklandı ve silahlı adamlarla dolu kamyonetler tarafından izlendi. Programdakilerin dörtte biri okulu bıraktı. Statükoya meydan okuyan (derinden kök salmış sorunlara saldıran) aktivizm herkesin kaldırabileceği bir şey değildir.

İnsanları bu tür aktivizm konusunda yetenekli kılan şey nedir? Stanford'da Sosyolog Doug McAdam, Özgürlük Yaz okulunu bırakanlarla, kalan katılımcıları karşılaştırdı ve kilit farkın, beklendiği gibi ideolojik tutku olmadığını keşfetti. "Başvuranların tümü- katılımcılar ve aynı şekilde bırakanlar- yazlık programın hedeflerini ve değerlerini yüksek derecede kararlı, açıkça destekleyici olarak ortaya çıkıyor" sonucuna vardı. Daha da önemlisi, bir başvuranın sivil haklar hareketi ile olan kişisel bağlantı derecesiydi. Tüm gönüllülerden kişisel temalarını içeren bir liste yapmaları isteniyordu. İstedikleri insanlar faaliyetlerinden haberdar tutuluyorlardı. Katılımcıların, aynı zamanda Mississippi'ye giden yakın arkadaşlara sahip olma olasılıkları okulu bırakanlardan çok daha yüksekti. McAdam, yüksek riskli aktivizmin "güçlü bağ" olgusu olduğu sonucuna vardı.

Bu model tekrar tekrar ortaya çıkıyor. 1970'lerde ortaya çıkan, İtalya'da radikal bir grup olan Kızıl Tugaylar'ın üzerine yapılan bir araştırmada katılanların yüzde yetmişinin zaten örgütte en az bir iyi arkadaşı olduğunu ortaya koydu. Aynı şey Afganistan'daki mücahitlere katılan erkekler için de geçerlidir. Doğu Almanya'nın, Berlin Duvarı'nın yıkılmasına neden olan gösterileri gibi kendiliğinden görünen devrimci eylemler bile, temelde güçlü bir bağa sahiptir. Doğu Almanya'daki muhalefet hareketi, her biri yaklaşık bir düzine üyeye sahip birkaç yüz gruptan oluşuyordu. Her grup diğerleriyle sınırlı bir ilişki içindeydi: o zamanlar Doğu Almanların yalnızca yüzde 13'ünün telefonu vardı. Tek bildikleri, pazartesi geceleri, Leipzig şehir merkezindeki St. Nicholas Kilisesi dışında, insanların öfkelerini devlete duyurmak için toplanmalarıydı. Ve kimin ortaya çıktığının birincil belirleyicisi "kritik arkadaşlar" oldu - rejimi eleştiren arkadaşlarınız ne kadar fazlaysa, protestoya katılma olasılığınız o kadar yüksek oluyordu.

Bu yüzden Greensboro öğle yemeğinde dört birinci sınıf öğrencisi hakkında önemli bir gerçek -David Richmond, Franklin McCain, Ezell Blair ve Joseph

McNeil- birbirleriyle ilişkileriydi. McNeil, Blair'in A.&T.'nin Scott Hall yurdunda oda arkadaşıydı. Richmond, McCain'in bir kat yukarısında kalıyordu ve Blair, Richmond ve McCain'in Dudley Lisesi'ne gitmişti. Dörtlü, biraları gizlice yatakhaneye sokar ve Blair ile McNeil'in odasında gecenin geç saatlerine kadar konuşurdu. Hepsi 1955'te Emmett Till cinayetini, aynı yıl Montgomery otobüsü boykotunu ve 1957'de Little Rock'taki gösteriyi hatırlıyorlardı. Woolworth'te oturma fikrini ortaya atan McNeil'di. Neredeyse bir ay bunu tartıştılar. Sonra McNeil yurt odasına geldi ve diğerlerine hazır olup olmadıklarını sordu. Bir duraklama oldu ve McCain, yalnızca gecenin geç saatlerine kadar birbirleriyle konuşan insanlarda işe yarayacak bir şekilde, "Siz korkak tavuk musunuz değil misiniz?". Ezell Blair ertesi gün bir fincan kahve istemek için cesaretini topladı. Çünkü oda arkadaşı ve liseden iki iyi arkadaşı tarafından kuşatılmıştı.

Sosyal medya ile bağlantılı aktivizm türü hiç de bu şekilde değildir. Sosyal medya platformları zayıf bağlar üzerine kuruludur. *Twitter*, hiç tanımadığınız kişileri takip etme veya takip edilme aracıdır. *Facebook*, tanıdıklarınızı verimli bir şekilde yönetmeniz, başka türlü iletişimde kalamayacağınız insanlara ayak uydurmanız için bir araçtır. Bu nedenle, gerçek hayatta asla sahip olamayacağınız gibi, *Facebook*'ta binlerce "arkadaşınız" olabilir.

Bu birçok yönden harika bir şey. Sosyolog Mark Granovetter'in gözlemlediği gibi zayıf bağlarda güç vardır. Bizim tanıdıklarımız -arkadaşlarımız değil- en büyük yeni fikir ve bilgi kaynağımızdır. İnternet, bu tür uzaktaki bağlantıların gücünü, olağanüstü verimlilikle kullanmamızı sağlamaktadır. Yenilikçiliğin yayılmasında, disiplinler arası iş birliğinde, alıcıları ve satıcıları kusursuz bir şekilde eşleştirmede ve buluşma dünyasının lojistik işlevlerinde de müthiştir. Ancak zayıf bağlar nadiren yüksek riskli aktivizme yol açmaktadır.

"Helikopter Böceği Etkisi: Sosyal Değişimi Sürdürmek İçin Sosyal Medyayı Kullanmanın Hızlı, Etkili ve Güçlü Yolları"⁵ adlı yeni bir kitapta, işletme danışmanı Andy Smith ve Stanford İşletme Okulu Profesörü Jennifer Aaker akut miyeloid lösemi hastalığına yakalanan genç bir Silikon Vadisi girişimcisi olan Sameer Bhatia'nın hikâyesini anlatıyor. Bu, sosyal medyanın güçlü yanlarının mükemmel bir örneğidir. Bhatia'nın kemik iliği nakline ihtiyacı vardı, ancak akrabaları ve arkadaşları arasında bir eşleşme bulunamadı. Onunla aynı etnik kökene sahip bir bağışçı en iyisiydi ve ulusal kemik iliği veri tabanında birkaç Güney Asyalı vardı. Bu yüzden, Bhatia'nın iş ortağı, e-postayı kişisel bağlantılarına ileten, dört yüzden fazla tanıdığına Bhatia'nın durumunu açıklayan bir

⁵ *The Dragonfly Effect, Quick, Effective and Powerful ways to Use Social Media to Drive Social Change*. İnsanların tek bir somut hedefe ulaşmalarına yardımcı olmak için sosyal medya, pazarlama stratejisi ve tüketici psikolojisi kavramlarını kapsayan kuramdır. Kuramın adının 'Helikopter Böceği' olmasının nedeni ise dört kanadıyla uyum içinde hareket ederken, herhangi bir tarafa hızlıca yönelebilen tek böcek olmasından kaynaklanmıştır. Kuramın dört "kanadı"; Odaklanma, Dikkat Çekme, İlgi Çekme ve Harekete Geçme'dir (ç.n.).

e-posta gönderdi; *Facebook* sayfaları ve *YouTube* videoları, yardım için Sameer kampanyasına ayrıldı. Sonunda, kemik iliği veri tabanına yaklaşık yirmi beş bin yeni insan kaydedildi ve Bhatia bir eşleşme buldu.

Ancak kampanya nasıl bu kadar çok insanın katılımını sağladı? Onlara çok fazla soru sormadan, bu, gerçekten tanımadığınız birine sizin adınıza bir şey yaptırmanın tek yolu budur. Bağış kayıtlarına kaydetmek için binlerce kişiyi yazabilirsiniz, çünkü bunu yapmak oldukça kolaydır. Bir çubuğun üzerine aktardığınız DNA'nızı yollamak ve -kemik iliğinin ihtiyacı olan biri için iyi bir eşleşme olduğu ihtimali dışında- hastanede birkaç saat geçirmek zorundasınızdır. Kemik iliği bağışlamak önemsiz bir mesele değildir. Ancak finansal veya kişisel risk içermez; bir yaz boyunca kamyonetteki silahlı adamlar tarafından kovalanmak anlamına gelmez. Sosyal olarak yerleşik norm ve uygulamalarla yüzleşmenizi gerektirmez. Aslında, sadece sosyal onay ve övgü getirecek bir taahhüttür.

Sosyal medyanın Evangelistleri bu ayrımı anlamıyor; bir *Facebook* arkadaşının gerçek bir arkadaşla aynı olduğuna ve bugün Silikon Vadisi'nde bir bağışçı kaydına kaydolmanın, 1960'ta Greensboro'daki ayrılmış bir öğle yemeğinde oturmakla aynı anlamda eylemcilik olduğuna inanıyor gibi görünüyorlar. Aaker ve Smith "Sosyal ağlar özellikle motivasyonun artırılmasında etkilidir" demektedirler. Ama bu doğru değil. Sosyal ağlar, katılımın gerektirdiği motivasyon seviyesini azaltarak katılımı arttırmada etkilidir. *Save Darfur Coalition*'ın *Facebook* sayfasında, ortalama dokuz kuruluş bağışlayan 1.282.339 üyesi vardır. *Facebook*'taki bir sonraki en büyük hayır kurumun *Darfur*'un ortalama otuz beş sent bağışta bulunan 22.073 üyesi bulunmaktadır. *Help Save Darfur*'un ortalama on beş sent vermiş 2.797 üyesi var. *Darfur*'u Kurtar Koalisyonu'nun sözcüsü *Newsweek*'e verdiği demeçte şöyle demiştir: "Verdikleri şeyi temel alarak destek hareketinin değerini kesinlikle ölçmemeliyiz". Bu kritik popülasyonu meşgul etmek için güçlü bir mekanizmadır. Topluluklarını bilgilendirir, etkinliklere katılır, gönüllü olurlar. Bu, bir deftere bakarak ölçebileceğiniz bir şey değildir. Bir başka deyişle, *Facebook* aktivizmi, insanları gerçek bir fedakârlık yapmaya motive ederek değil, insanların gerçek bir fedakârlık yapacak kadar motive olmadıklarında yaptıklarını yapmaya teşvik ederek başarılı olur. Greensboro'daki öğle yemeğinden çok uzak bir yoldayız.

1960 kışında Güney'deki oturma eylemlerine katılan öğrenciler hareketi "ateş" olarak nitelendirdiler. Ancak sivil haklar hareketi bir bulaşıcılıktan çok askeri bir kampanya gibiydi. 1950'lerin sonlarında, Güney'de çeşitli şehirlerde on altı oturma eylemi yeri vardı, bunlardan on beşi resmen N.A.A.C.P.⁶ ve CORE⁷ gibi sivil haklar örgütleri tarafından organize edildi. Aktivizm için olası yerler keşfedildi. Planlar hazırlandı. Hareket aktivistleri eğitim oturumları düzenlediler ve olası protestocular için geri çekildiler. Greensboro Dörtlüsü, bu

⁶ Siyahi İnsanların Gelişmesi İçin Ulusal Birlik (ç.n.).

⁷ Irk Eşitliği Kongresi (ç.n.).

temel çalışmasının bir ürünü idi; hepsi N.A.A.C.P.'nin Gençlik Konsey'ine üyeydi. N.A.A.C.P.'nin yerel başkanıyla yakın bağları vardı. Durham'daki oturma eylemi dalgası öncesinde protesto hakkında bilgilendirildiler ve aktivist kiliselerde düzenlenen bir dizi hareket toplantısının parçası oldular. Oturma eylemi Güney boyunca Greensboro'dan yayıldığında, ayırım gözetmeden yayılmadı. "Ateşi" harekete geçirmeye hazır, kendini adanmış ve eğitilmiş aktivistlerin özü, önceden var olan "hareket merkezleri" şehirlere yayıldı.

Sivil haklar hareketi yüksek riskli aktivizmdi. Aynı zamanda, en önemlisi, stratejik aktivizmdi: Hassasiyet ve disipline sahip bir meydan okuma. N.A.A.C.P. merkezi bir organizasyondur ve New York'tan yüksek resmi operasyonel işlemlere göre yönetiliyordu. Güney Hristiyan Liderlik Konferansı'nda Martin Luther King, Jr., tartışmasız otoriteydi. Hareketin merkezinde, Aldon D. Morris'in 1984'teki "Sivil Haklar Hareketi'nin Kökenleri" başlıklı mükemmel çalışmasında ortaya koyduğu gibi, hareketin merkezinde çeşitli daimî komiteler, disiplinli gruplar ve dikkatlice ayrılmış bir iş bölümü içinde olan siyahlara ait kiliseler vardı. Morris, "her grup görev odaklıydı ve faaliyetlerini otorite yapılarıyla koordine ediyordu" diye yazıyordu. "Bireyler verilen görevlerinden sorumlu tutuldu ve genellikle cemaat üzerinde nihai otorite kullanan bakan tarafından önemli çatışmalar çözüldü".

Bu, geleneksel aktivizm ile çevrimiçi değişken arasındaki ikinci önemli ayrımdır: sosyal medyanın bu tür bir hiyerarşik organizasyon ile ilgisi yoktur. Facebook ve benzerleri, hiyerarşilerin yapı ve karakterlerinde zıt olan ağlar oluşturmak için kullanılan araçlardır. Hiyerarşilerden farklı olarak, kuralları ve prosedürleriyle ağlar tek bir merkezi otorite tarafından kontrol edilmez. Kararlar fikir birliği ile alınır ve insanları gruba bağlayan bağlar gevşektir.

Bu yapı, ağları düşük riskli durumlarda son derece esnek ve uyumlu kılar. Wikipedia mükemmel bir örnektir. Her girişi yöneten ve düzelten New York'ta oturan bir editör yoktur. Her girişi bir araya getirme çabası kendi kendini organize eder. Wikipedia'daki her giriş yarın silinecek olsaydı, içerik hızlı bir şekilde geri yüklenirdi, çünkü binlerce kişilik bir ağ kendi vaktini bir göreve adanmış şekilde olur.

Yine de ağların iyi yapamadığı birçok şey var. Otomobil şirketleri, yüzlerce tedarikçisini organize etmek için duyarlı bir ağ kullanıyor, ancak araçlarını tasarlamak için değil. Hiç kimse tutarlı bir tasarım felsefesinin eklemlenmesinin en iyi şekilde genişleyen, lidersiz bir organizasyon sistemi tarafından yapıldığına inanmaz. Ağlar, merkezi bir liderlik yapısına ve açık bir otorite çizgisine sahip olmadıkları için, fikir birliğine varma ve hedef belirleme konusunda güçlük çekerler. Stratejik düşünemezler; kronik olarak çatışma ve hataya eğilimlidirler. Herkes eşit olduğu zaman taktikler, stratejiler veya felsefi yönler konusunda nasıl zor seçimler yaparsınız?

Filistin Kurtuluş Örgütü bir ağ olarak ortaya çıktı ve uluslararası ilişkiler uzmanları Mette Eilstrup-Sangiovanni ve Calvert Jones, *International Security*'de

yayımlanan son makalesinde, bu yüzden büyüdükçe başlarını belaya soktuklarını ileri sürdü: "Ağların tipik yapısal özellikleri -merkezi otoritenin yokluğu, rakip grupların kontrolsüz özerkliği ve resmi mekanizmalar yoluyla kavgaları tahkim edememe- Filistin Kurtuluş Örgütü'nü dış manipülasyon ve iç çekişmeye karşı aşırı derecede savunmasız kıldı".

1970'lerde Almanya'da şöyle devam ediyorlar: "Çok daha birleşik ve başarılı sol teröristler, profesyonel yönetim ve net iş bölümleriyle hiyerarşik olarak örgütlenme eğilimindeydiler". Coğrafi olarak düzenli, yüz yüze görüşmelerle merkezi liderlik, güven ve gizlilik kurabilecekleri üniversitelere yoğunlaştılar. Polis soruşturmaları sırasında nadiren yoldaşlarına ihanet ettiler. Sağdaki karşıtları merkeziz ağlar olarak örgütlenmişti ve böyle bir disipline sahip değildiler. Bu gruplara düzenli olarak sızıldı ve üyeler tutuklandıktan sonra kolayca yoldaşlarından vazgeçti. Benzer şekilde, El Kaide, birleşik bir hiyerarşi yapısına sahip olduğu zamanlarda daha tehlikeliydi. Şimdi ağları dağıldığı için çok daha az etkili olduğu görünmektedir.

Ağın dezavantajları, ağ sistemik değişimle ilgilenmiyorsa- sadece korkutmak, aşağılamak ya da sıçrama yapmak istiyorsa- ya da stratejik düşünmesi gerekmiyorsa pek de önemli değildir. Fakat güçlü ve örgütlü bir iş kurmaya çalışıyorsanız, bir hiyerarşiye sahip olmalısınız. Montgomery otobüs boykotu, toplu taşıma araçlarına bağlı olarak her gün işten işe giden on binlerce insanın katılımını gerektiriyordu. Bir yıl sürdü. Bu insanları nedenlerine sadık kalmaya ikna etmek için, boykotun organizatörleri her bir yerel siyah kiliseye moral vermekle görevlendirildi ve kırk sekiz sevkiyatçı ile kırk iki toplama istasyonu ile birlikte ücretsiz bir alternatif özel özel ulaşım servisi hazırladılar. King, daha sonra, Beyaz Vatandaş Konseyi'nin bile, sistemin "askeri hassasiyetle" hareket ettiğini kabul ettiğini söyledi. King, Polis Komiseri Eugene (Bull) Connor'la olan iklimsel hesaplaşma için Birmingham'a geldiğinde, bir milyon dolarlık bir bütçeye ve operasyon birimlerine bölünmüş yüz tam zamanlı çalışanı vardı. Operasyonun kendisi, önceden haritalanmış, sürekli artan aşamalara bölündü. Destek, şehir etrafında kiliseden kiliseye dönen art arda kitlesel toplantılarla sürdürüldü.

Boykotlar, oturma eylemleri ve sivil haklar hareketi için tercih edilen silahlar, şiddetsiz çatışmalar, yüksek riskli stratejilerdir. Çatışma ve hata için çok az yer bırakırlar. Bir protestocunun bile senaryodan sapması ve provokasyona cevap vermesiyle birlikte, protesto gösterisinin ahlaki meşruiyeti tehlikeye girer. Sosyal medya meraklıları, şüphesiz, King'in Birmingham'daki görevinin, *Facebook* üzerinden takipçileriyle iletişim kurabilseydi ve bir Birmingham hapishanesinden *tweet*'lerle yetinmiş olsaydı, çok daha kolay hale geleceğine inanırlardı. Ancak ağlar dağınıktır: *Vikipedi*'yi karakterize eden durmaksızın düzeltme ve gözden geçirme, değişiklik ve tartışma düzenini düşünün. Martin Luther King, Jr., Montgomery'de bir *wiki* boykotu yapmaya çalışsaydı, beyaz güç yapısı tarafından buharlaştırılırdı. Ve her pazar sabahı kilisede siyah topluluğun yüzde doksan sekizine ulaşılabilen bir kasabada dijital iletişim aracı ne

işe yarar? King'in Birmingham'da ihtiyaç duyduğu, disiplin ve strateji, çevrimiçi sosyal medyanın sağlayamadığı şeylerdi.

Sosyal medya hareketinin incili Clay Shirky'nin "İşte Herkes Geliyor"udur. New York Üniversitesinde ders veren Shirky, internetin örgütlenme gücünü göstermek için yola çıkıyor ve Wall Street'te çalışan Evan ve arkadaşı Ivanna'nın hikâyesini anlatıyor. Hikâyede Ivanna bir New York City taksinin arka koltuğunda, pahalı akıllı telefonu *Sidekick*'i unutur. Telefon şirketi, Ivanna'nın kayıp telefonundaki verileri yeni bir telefona aktarır, bunun üzerine o ve Evan, *Sidekick*'in artık Queens'li bir gencin elinde olduğunu, kendisi ve arkadaşlarının fotoğraflarını çekmek için kullandığını keşfederler.

Evan, Sasha'ya e-posta göndererek telefonu geri istediğinde, "beyaz kıcının" onu geri almayı hak etmediğini söyledi. Evan sinirlenip, Sasha'nın resmiyle birlikte bir web sayfası hazırladı ve sitede olanları anlattı. Bağlantıyı arkadaşlarına ilettiler ve onlar da kendi arkadaşlarına ilettiler. Birisi Sasha'nın erkek arkadaşının *MySpace* sayfasını buldu. Bir diğeri yaşadığı yerin adresini çevrimiçi olarak internette buldu ve araba sürerken evinin videosunu çekti; Evan videoyu siteye gönderdi. Hikâye *Digg* haber filtresi tarafından seçildi. Evan şimdi dakikada 10 e-posta alıyordu. Okurlarının hikâyelerini paylaşmaları için bir bülten tahtası oluşturdu, ancak cevapların yoğunluğuna yetişemedi. Evan ve Ivanna polise gittiler, ancak polis, raporu esasen davayı kapatacak şekilde "çalıntı" yerine "kayıp" ilanına çevirdi. "Bu noktada milyonlarca okuyucu olanları izliyordu" diye yazdı Shirky, "ve onlarca ana haber bülteni hikâyeyi anlattı". Baskıya boyun eğerek, N.Y.P.D. telefonu "çalıntı" olarak yeniden sınıflandırdı. Sasha tutuklandı ve Evan arkadaşının *Sidekick*'ini geri aldı.

Shirky'nin argümanı, bunun internet öncesi çağda asla gerçekleşemeyecek türden bir şey olduğu ve haklı olduğu yönündedir. Evan, Sasha'yı asla takip edemezdi. *Sidekick*'in hikâyesi asla yayınlanmayacaktı. Bu savaşı yürütmek için asla bir halk ordusu toplanamazdı. Polis, cep telefonu kadar önemsiz bir şeyi yanlış yere koyan yalnız bir kişinin baskısına boyun eğmezdi. Shirky'ye göre hikâye, internet çağında "bir grubun doğru türden bir amaç için seferber edilebilmesinin kolaylığını ve hızını" gösteriyor.

Shirky, bu aktivizm modelini bir yükseltme olarak görüyor. Ancak bu, basitçe, tehlike karşısında direnmemize yardımcı olan güçlü bağlantılar üzerinden bilgiye erişmemizi sağlayan zayıf bağlantıları destekleyen bir örgütlenme biçimidir. Enerjilerimizi stratejik ve disiplinli faaliyeti destekleyen organizasyonlardan esnekliğe ve uysallığa teşvik edenlere doğru kaydırır. Aktivistlerin kendilerini ifade etmelerini kolaylaştırır ve bu ifadenin herhangi bir etkiye sahip olmasını zorlaştırır. Sosyal medya araçları mevcut sosyal düzeni daha verimli hale getirmek için çok uygundur. Statükonun doğal bir düşmanı değildir. Tüm dünyanın ihtiyaç duyduğu şeyin biraz kenarlarda parlama olduğu kanısındaysanız, bu sizi rahatsız etmemelidir. Ancak, hala dışarıda entegre edilmesi gereken öğle yemeği tezgahları olduğunu düşünüyorsanız, bu durum sizi duraklatmalıdır.

Shirky, kayıp *Sidekick*'in hikâyesini, ağırbaşlı bir şekilde, -şüphesiz gelecekteki dijital protestocu dalgalarını da hayal ederek- "Sonra ne olacak?" diye sorarak bitiriyor. Ama soruyu çoktan cevapladı. Bundan sonra olan çok daha benzer. Ağa bağlı, zayıf bağlı bir dünya, Wall Streetlilerin genç kızlardan telefonlarını geri almasına yardımcı olmak gibi konularda işe yarar. Yaşasın devrim.

Çıkar çatışması : Çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Finansal destek : Finansal destek bulunmamaktadır.
Conflict of interest : There are no conflicts of interest to declare.
Financial support : No funding was received for this study.